

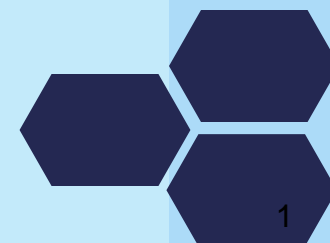
Bài giảng

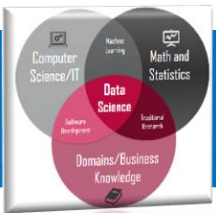
NHẬP MÔN

KHOA HỌC DỮ LIỆU

(Data Science)

ThS. Phạm Đình Tài
0985.73.39.39
pdtai@ntt.edu.vn

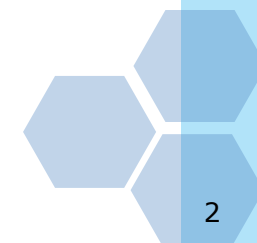

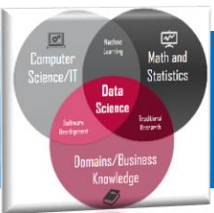

CHƯƠNG

2

Ngôn ngữ **Python**

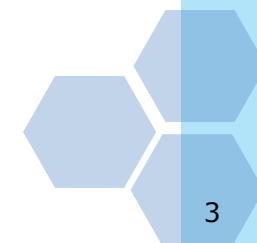

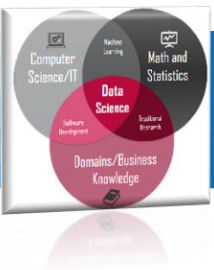

Bài 2.3

Chuỗi và danh sách

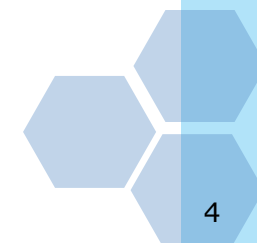
- 1. Kiểu dữ liệu tuần tự (sequential data type)***
- 2. String (chuỗi)***
- 3. List (danh sách)***
- 4. Tuple (hàng)***
- 5. Range (miền)***

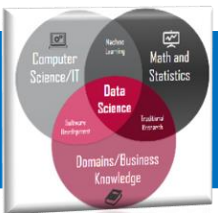

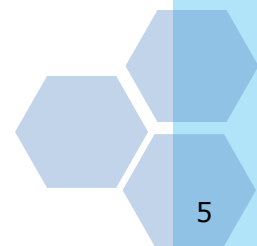
Ôn lại

- Python hỗ trợ kiểu số rất mạnh và nhiều loại phép tính phong phú
- Sử dụng **if** cho tất cả các nhu cầu rẽ nhánh
- Phép toán **if** cho phép viết lệnh một cách tự nhiên
- Vòng lặp **while** tương tự như các ngôn ngữ khác
 - Ngoại trừ việc có thể có thêm khối **else**
- Vòng lặp **for** cho phép lần lượt thực hiện lặp với các giá trị nhận được từ một danh sách
- Sử dụng từ khóa **def** để định nghĩa một hàm, hàm có thể có các tham số mặc định

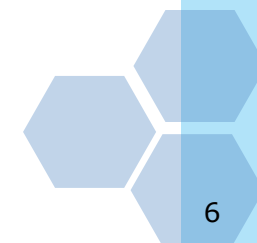
Kiểu dữ liệu tuần tự (sequential data type)

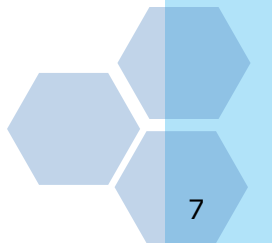
Kiểu dữ liệu tuần tự

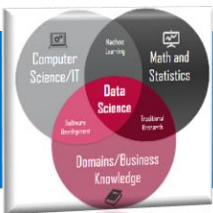
- **Kiểu dữ liệu tuần tự**: kiểu dữ liệu chứa bên trong nó các dữ liệu con nhỏ hơn và thường được xử lý bằng cách lấy ra từng phần-tử-một (bằng vòng for)
 - Các kiểu dữ liệu chứa bên trong nó các dữ liệu nhỏ hơn thường được gọi là các container (bộ chứa)
 - Khái niệm “tuần tự” nhấn vào việc xử lý từng phần tử một, nhưng không nhất thiết đây là cách xử lý duy nhất
- Có 3 kiểu tuần tự thông dụng là **list**, **tuple** và **range**
- Có nhiều kiểu khác như **string**, **bytes**, **bytearray**,...hoặc các lập trình viên có thể tự tạo kiểu riêng theo nhu cầu .

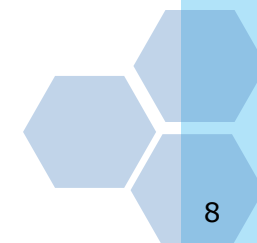
String (chuỗi)

Kiểu chuỗi

- Một chuỗi được xem như một hàng (tuple) các chuỗi con độ dài 1
 - Trong python không có kiểu kí tự (character)
 - Nội dung của chuỗi không thay đổi được, khi ghép thêm nội dung vào chuỗi thực chất là tạo ra chuỗi mới
 - Hàm `len(s)` trả về độ dài (số chữ) của s
- Phép toán với chuỗi:
- Phép nối chuỗi (+): `s = "Good" + " " + "Morning!"`
 - Phép nhân bản (*): `s = "AB" * 3` # số nguyên
 - Kiểm tra nội dung: `s in '1ABABABCD'` # True

Chỉ mục trong chuỗi

- Các phần tử (các chữ) trong chuỗi được đánh số thứ tự và có thể truy cập vào từng phần tử theo chỉ số.
- Python duy trì 2 cách đánh chỉ mục khác nhau:
 - *Đánh từ trái qua phải: chỉ số đánh từ 0 trở đi cho đến cuối chuỗi*
 - *Đánh từ phải qua trái: chỉ số đánh từ -1 giảm dần về đầu chuỗi*

Đ	H	T	H	U	Y	L	O	I
0	1	2	3	4	5	6	7	8
-9	-8	-7	-6	-5	-4	-3	-2	-1

Cắt chuỗi

- Dựa trên chỉ mục, phép cắt chuỗi cho phép lấy nội dung bên trong của chuỗi bằng cú pháp như sau
`<chuỗi>[vị trí A : vị trí B]`
`<chuỗi>[vị trí A : vị trí B : bước nhảy]`
- Giải thích:
 - Tạo chuỗi con bắt đầu từ <vị-trí-A> đến trước <vị-trí-B> (Tức là chuỗi con sẽ không gồm vị trí B)
 - Nếu không ghi <vị-trí-A> thì mặc định là lấy từ đầu
 - Nếu không ghi <vị-trí-B> thì mặc định là đến hết chuỗi
 - Nếu không ghi <bước-nhảy> thì mặc định bước là 1
 - Nếu <bước-nhảy> giá trị âm thì sẽ nhận chuỗi ngược lại

Cắt chuỗi

```
s = '0123456789'
print(s[3:6]) # 345
print(s[3:]) # 3456789
print(s[:6]) # 012345
print(s[-7:-4]) # 345
print(s[-4:-7]) #
print(s[-4:-7:-1]) # 654
print(s[:len(s)]) # 0123456789
print(s[:len(s)-1]) # 012345678
print(s[:]) # 0123456789
print(s[len(s)::-1]) # 9876543210
print(s[len(s)-1::-1]) # 9876543210
print(s[len(s)-2::-1]) # 876543210
```


Định dạng chuỗi

- Dùng toán tử **%**: **<chuỗi> % (<các tham số>)**
 - Bên trong <chuỗi> có các kí hiệu đánh dấu nơi đặt lần lượt các tham số
 - Nếu đánh dấu %s: thay thế bằng tham số dạng chuỗi
 - Nếu đánh dấu %d: thay thế bằng tham số dạng nguyên
 - Nếu đánh dấu %f: thay thế bằng tham số dạng thực

- **Ví dụ:**

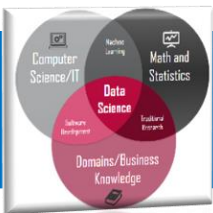
```
"Chao %s, gio la %d gio" % ('txnam', 10)
```

```
"Can bac 2 cua 2 = %f" % (2**0.5)
```

```
"Can bac 2 cua 2 = %10.3f" % (2**0.5)
```

```
"Can bac 2 cua 2 = %10f" % (2**0.5)
```

```
"Can bac 2 cua 2 = %.7f" % (2**0.5)
```


Định dạng chuỗi

- Python cho phép định dạng chuỗi ở dạng f-string

```
myname = 'DHNTT'
```

```
s = f'This is {myname}.' # 'This is DHNTT.'
```

```
w = f'{s} {myname}' # 'This is DHNTT. DHNTT '
```

```
z = f'{{s}} {s}' # '{s} This is DHNTT.'
```

- Mạnh mẽ nhất là định dạng bằng format

điền lần lượt từng giá trị vào giữa cặp ngoặc nhọn

```
'a: {}, b: {}, c: {}'.format(1, 2, 3)
```

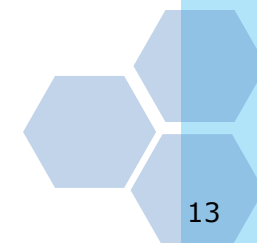
điền nhưng không lần lượt

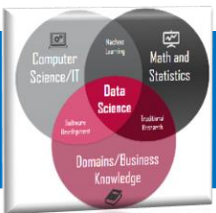
```
'a: {1}, b: {2}, c: {0}'.format('one', 'two', 'three')
```

```
'two same values: {0}, {0}'.format(1, 2)
```

điền và chỉ định từng giá trị

```
'1: {one}, 2: {two}'.format(one=111, two=222)
```


Định dạng chuỗi

Định dạng bằng format cho phép căn lề phong phú

căn giữa: 'aaaa'

'{: ^10}'.format('aaaa')

căn lề trái: 'aaaa'

'{: <10}'.format('aaaa')

căn lề phải 'aaaa'

'{: >10}'.format('aaaa')

căn lề phải, thay khoảng trắng bằng -: '-----aaaa'

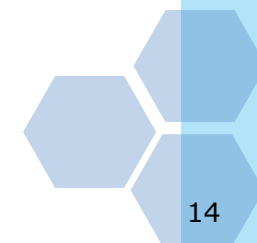
'{: ->10}'.format('aaaa')

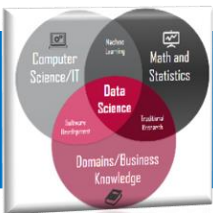
căn lề trái, thay khoảng trắng *: 'aaa*****'

'{: * <10}'.format('aaaa')

căn giữa, thay khoảng trắng bằng +: '+++aaaa+++'

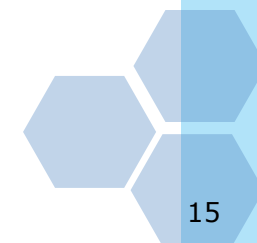
'{: + ^10}'.format('aaaa')

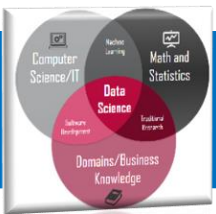

Các phương thức của chuỗi

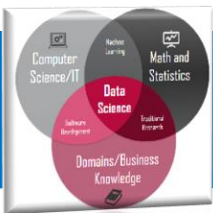
- Các phương thức chỉnh dạng
 - `capitalize()`: viết hoa chữ cái đầu, còn lại viết thường
 - `upper()`: chuyển hết thành chữ hoa
 - `lower()`: chuyển hết thành chữ thường
 - `swapcase()`: chữ thường thành hoa và ngược lại
 - `title()`: chữ đầu của mỗi từ viết hoa, còn lại viết thường
- Các phương thức căn lề
 - `center(width [,fillchar])`: căn lề giữa với độ dài width
 - `rjust(width [,fillchar])`: căn lề phải
 - `ljust(width [,fillchar])`: căn lề trái

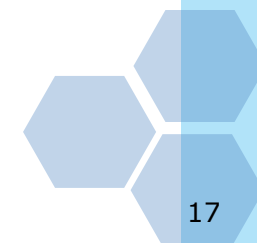
Các phương thức của chuỗi

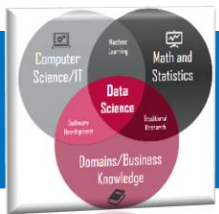
- Các phương thức cắt phần dư
 - **strip**([chars]): loại bỏ những ký tự đầu hoặc cuối chuỗi thuộc vào danh sách [chars], hoặc ký tự trống
 - **rstrip**([chars]): làm việc như strip nhưng cho bên phải
 - **lstrip**([chars]): làm việc như strip nhưng cho bên trái
- Tách chuỗi
 - **split**(sep, maxsplit): tách chuỗi thành một danh sách, sử dụng dấu ngăn cách sep, thực hiện tối đa maxsplit lần
 - Tách các số nhập vào từ một dòng: `input("Test: ").split(',')`
 - **rsplit**(sep, maxsplit): thực hiện như split nhưng theo hướng ngược từ phía cuối chuỗi

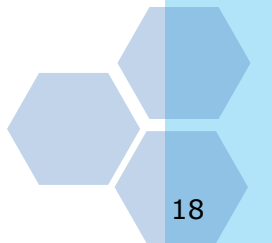
Các phương thức của chuỗi

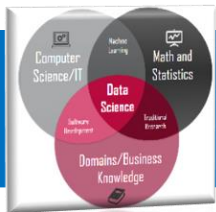
- Các phương thức khác
 - **join(list)**: ghép các phần tử trong list bởi phần gạch nối là nội dung của chuỗi, ví dụ: `'-'.join(('1', '2', '3'))`
 - **replace** (old, new [,count]): thế nội dung old bằng nội dung new, tối đa count lần
 - **count**(sub, [start, [end]]): đếm số lần xuất hiện của sub
 - **startswith**(prefix): kiểm tra đầu có là prefix không
 - **endswith**(prefix): kiểm tra cuối có là prefix không
 - **find**(sub[, start[, end]]): tìm vị trí của sub (-1: không có)
 - **rfind**(sub[, start[, end]]): như find nhưng tìm từ cuối
 - **islower()**, **isupper()**, **istitle()**, **isdigit()**, **isspace()**

List (danh sách)

Giới thiệu và khai báo

- List = dãy các đối tượng (một loại **array** đa năng)
- Khai báo trực tiếp bằng cách liệt kê các phần tử con đặt trong cặp ngoặc vuông ([]), ngăn cách bởi phẩy

`[1, 2, 3, 4, 5]` # list 5 số nguyên

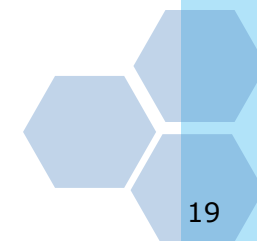
`['a', 'b', 'c', 'd']` # list 4 chuỗi

`[[1, 2], [3, 4]]` # list 2 list con

`[1, 'one', [2, 'two']]` # list hỗn hợp

`[]` # list rỗng

- Kiểu chuỗi (**str**) trong python có thể xem như một list đặc biệt, bên trong gồm toàn các **str** độ dài 1

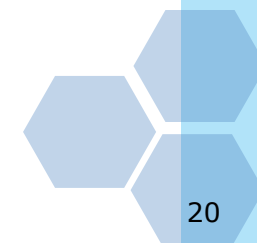
Khởi tạo list

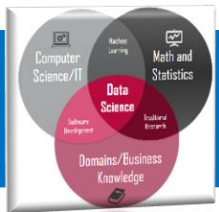
- Tạo list bằng constructor

```
l1 = list([1, 2, 3, 4]) # list 4 số nguyên  
l2 = list('abc') # list 3 chuỗi con  
l3 = list() # list rỗng
```

- Tạo list bằng list comprehension

```
# list 1000 số nguyên từ 0 đến 999  
X = [n for n in range(1000)]  
# list gồm 10 list con là các cặp [x, x2]  
# với x chạy từ 0 đến 9  
Y = [[x, x*x] for x in range(10)]
```


Phép toán, chỉ mục và cắt

- Giữa list và str có sự tương đồng nhất định
 - List cũng hỗ trợ 3 phép toán: ghép nối (+), nhân bản (*) và kiểm tra nội dung (in)
 - List sử dụng hệ thống chỉ mục và các phép cắt phần con tương tự như str

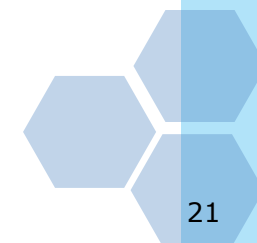
- Điểm khác biệt là nội dung của list có thể thay đổi

```
l1 = list([1, 2, 3, 4])
```

```
l1[-1] = list('abc')
```

```
print(l1)
```

```
# [1, 2, 3, ['a', 'b', 'c']]
```

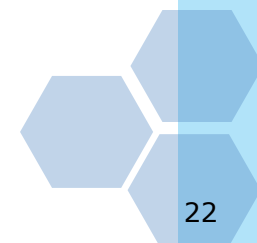

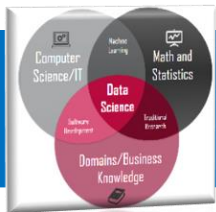

Các phương thức của list

Một số phương thức thường hay sử dụng

- `count(sub, [start, [end]])`: đếm số lần xuất hiện của sub
- `index(sub[, start[, end]])`: tìm vị trí xuất hiện của sub, trả về `ValueError` nếu không tìm thấy
- `clear()`: xóa trắng list
- `append(x)`: thêm x vào cuối list
- `extend(x)`: thêm các phần tử của x vào cuối list
- `insert(p, x)`: chèn x vào vị trí p trong list
- `pop(p)`: bỏ phần tử thứ p ra khỏi list (trả về giá trị của phần tử đó), nếu không chỉ định p thì lấy phần tử cuối .

Các phương thức của list

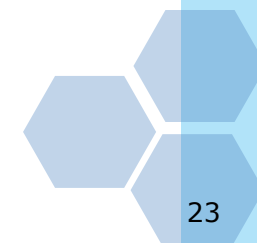
Một số phương thức thường hay sử dụng

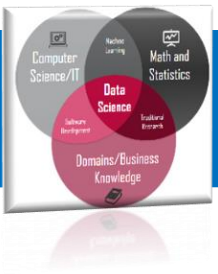
- `copy()`: tạo bản sao của list (tương tự `list[:]`)
- `remove(x)`: bỏ phần tử đầu tiên trong list có giá trị x, báo lỗi `ValueError` nếu không tìm thấy
- `reverse()`: đảo ngược các phần tử trong list
- `sort(key=None, reverse=False)`: mặc định là sắp xếp các phần tử từ bé đến lớn trong list bằng cách so sánh trực tiếp giá trị

```
x = "Nguyen Van An".split()
```

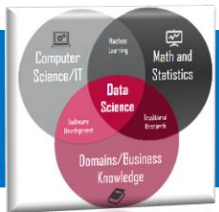
```
x.sort(key=str.lower)
```

```
print(x)
```


Tuple (hàng)

Tuple là một dạng readonly list

- Tuple = dãy các đối tượng (list), nhưng không thể bị thay đổi giá trị trong quá trình tính toán
- Như vậy str giống tuple nhiều hơn list
- Khai báo trực tiếp bằng cách liệt kê các phần tử con đặt trong cặp ngoặc tròn (), ngăn cách bởi phẩy

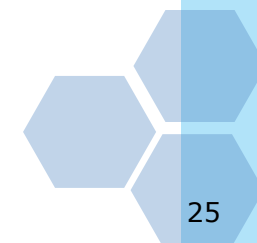
`(1, 2, 3, 4, 5)` # tuple 5 số nguyên

`('a', 'b', 'c', 'd')` # tuple 4 chuỗi

`(1, 'one', [2, 'two'])` # tuple hỗn hợp

`(1,)` # tuple 1 phần tử

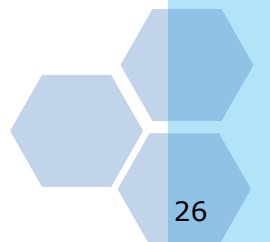
`()` # tuple rỗng

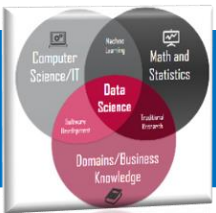

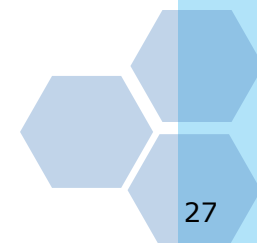
Tuple và list nhiều điểm giống nhau

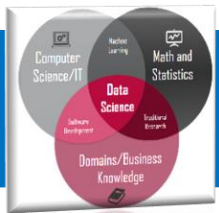
- Tuple có thể tạo bằng constructor hoặc tuple comprehension
- Tuple hỗ trợ 3 phép toán: **+**, *****, **in**
- Tuple cho phép sử dụng chỉ mục và cắt
- Các phương thức thường dùng của tuple
 - **count(v)** : đếm số lần xuất hiện của v trong tuple
 - **index(sub[, start[, end]])** : tương tự như str và list
- Tuple khác list ở điểm nào?
 - *Chiếm ít bộ nhớ hơn*
 - *Nhanh hơn*

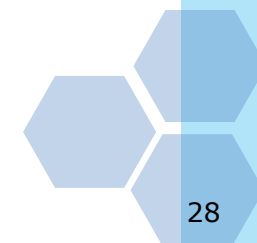
Range (miền)

Range là một tuple đặc biệt?

- Chúng ta đã làm quen với range khi dùng vòng for
 - **range(stop)** : tạo miền từ 0 đến stop-1
 - **range(start, stop[, step])** : tạo miền từ start đến stop-1, với bước nhảy là step
 - Nếu không chỉ định thì $step = 1$
 - Nếu step là số âm sẽ tạo miền đếm giảm dần ($start > stop$)
- Vậy range khác gì một tuple đặc biệt
 - Range chỉ chứa số nguyên
 - Range nhanh hơn rất nhiều
 - Range chiếm ít bộ nhớ hơn
 - Range vẫn hỗ trợ chỉ mục và cắt (nhưng khá đặc biệt)

Thank You!

ThS. Phạm Đình Tài
0985.73.39.39
pdtai@ntt.edu.vn

